

LUNDS
UNIVERSITET

MARSH

Systematiskt säkerhetsarbete

Kursbeskrivning RKUM111

KOMPETENSUTVECKLING

Personal och ledning för kommuner och landsting har länge arbetat med systematiskt säkerhetsarbete. Rutiner och arbetssätt är ofta knutna till ett lednings- och rapporteringssystem och det finns även samordning mellan olika avdelningar och verksamhetsfält. Som chef, säkerhetsansvarig, eller som ombud har man ett behov av att uppdatera kunskaper och färdigheter om hur arbetet kan utvecklas och förbättras gentemot nya krav och försäkringsvillkor. Det behövs även tillfällen att utvidga och samverka i professionella nätverk för att diskutera det egna upplägget med andra i motsvarande position. Därför har en utbildning innehållande sex heldagsblock som tar ett samlat grepp om systematiskt säkerhetsarbete som motsvarar dessa behov tagits fram av Lunds universitet och Marsh.

Utbildningen ska ge deltagarna mer påverkansmöjligheter i den egna verksamheten och tillgång till och utbyte med nätverk av människor med samma arbetsinriktning. Vidare ska den ge deltagaren ny kunskap och verktyg för att effektivare kunna genomföra nödvändiga förändringar samt god förmåga att granska och reflektera över den egna organisationens systematiska säkerhetsarbete.

Efter genomgången utbildning ska deltagarna kunna:

- Identifiera och minimera risker utifrån kunskap om sociala och kulturella mönster i sin organisation
- Utföra riskanalys och riskvärdering som underlag för en beslutssituation
- Bidra till att utveckla säkerhetsarbetet i sin organisation utifrån organisatorisk kunskap och verktyg
- Hitta och förstå gällande juridik inom säkerhet, olyckor och arbetsmiljö

- Kommunicera den egna organisationens risker och säkerhet till såväl politiker, verksamheterna som till det omgivande samhället
- Förstå och vara orienterade i gällande möjligheter till försäkringsskydd

UPPLÄGG

Utbildningen består av övningar, föreläsningar och projektarbete och ges under 2+2+2 dagar. I mellanti-derna skall deltagarna läsa litteratur och göra mindre inlämningsuppgifter som förberedelse inför nästa block. Utbildningen kommer att utifrån olika typer av verklighetsbaserade exempel (case studier) belysa kunskapsfältet och vi ser deltagarnas erfarenheter som en stor tillgång. Därmed ges mycket tid till aktiv diskussion, grupparbete och erfarenhetsutbyte.

KURSLITTERATUR

Handbok för riskanalys; 2003, Davidsson, G., Räddningsverket

Fatta smarta beslut – en praktisk guide till bättre beslutsfattande; 2001, Hammond, J. S., Keeney, R. L. och Raiffa, H., Damm Förlag AB

Artiklar och kompendier som delas ut under kursen

MÅLGRUPP

Utbildningen vänder sig till individer ingående i ledningsgrupper, olika funktioner på mellannivå som till exempel säkerhets-, hälso- och miljöansvariga, produktionschefer, fackliga representanter eller andra som arbetar med riskhantering inom den offentliga sektorn dvs. ett brett spektrum av olika yrkeskategorier från olika nivåer i verksamheten.

Att leva med risker och skapa

Utbildning

Utbildningen omfattar sex heldagsavsnitt som presenteras nedan.

ORGANISATORISK KUNSKAP OCH VERKTYG FÖR UTVECKLING AV SÄKERHETSARBETE (Anders Gudmundsson)

Avsnittet går igenom och behandlar olika organisationers säkerhetsledningssystem ur ett brukarperspektiv. Efter genomförd utbildning ska deltagare kunna bidra till att analysera och lämna förslag på hur den egna organisationen kan utveckla sitt eget lednings- och rapporteringssystem.

Innehåll

- Generella principer för ledningssystem
- Hur får man in ett ledningssystem i organisationen så att det blir ett redskap som används
- Integrerade ledningssystem (som integrerar kvalitet, säkerhet, hälsa och miljö)
- Positiva ekonomiska konsekvenser av ledningssystem
- Modeller för att analysera och förebygga olycksförlopp (bl a Rasmussons flödesmodell)

RISKANALYS OCH RISKVÄRDERING

(Henrik Johansson, Marcus Abrahamsson)

Avsnittet går igenom och behandlar olika metoder och tekniker som används för att analysera olika typer av risker. Två metoder, felträd och händelseträd, diskuteras mer detaljerat. Vidare syftar avsnittet till att ge kunskaper om riskvärdering och beslutsfattande. Efter genomförd utbildning ska deltagare kunna bidra till att analysera och lämna förslag på hur den egna organisationen kan förbättra sina riskanalysmetoder så att de ger bättre underlag för beslut.

Innehåll

- Riskanalysmetoder
- Sannolikhet och frekvens
- Riskmått och riskvärdering
- Riskanalysens kvalitet
- Beslutsfattande och risk
- Analys av investeringar i riskreducerande åtgärder

SÄKERHETSKULTUR

(Christer Eldh)

Avsnittet går igenom och behandlar hur en organisation får ett aktivt förhållande till sin egen riskhantering. Vi introducerar och arbetar med analysverktyg som gör det möjligt att förstå organisationers kulturella processer avseende risk och säkerhet ur ett ledningsperspektiv. Efter genomförd utbildning ska deltagare kunna bidra till att analysera och lämna förslag på hur den egna organisationen kan stärka sin säkerhetskultur.

Innehåll

- Risk-, säkerhets- och kulturbegrepp: Hur definierar organisationer risk
- Människan, mänskliga fel och risk: Vad vill organisationer se och vad vill de inte se som risker
- Vad lär sig organisationer av tidigare misstag? Hur man kan förstå riskmedvetenhet hos en organisation genom att studera de vägval som organisationen tagit före en olycka har inträffat
- Självständigt eller i grupp genomförd analys av incident eller organisation

JURIDIK INOM SÄKERHET, OLYCKOR OCH ARBETSMILJÖ

(Stefan Nybacka, Mikael Kennemyr)

Avsnittet omfattar tre delar och ger en övergripande fakta och bakgrund inom respektive del. Syftet med avsnittet är att deltagaren ska kunna avgöra och identifiera vilka risker som föreligger för deras organisation.

Innehåll

Arbetsmiljöansvar

I detta avsnitt går vi igenom grunderna i det arbetsmiljöansvar som finns idag och vem som ansvarar för vad i arbetsmiljön. Deltagaren får också de lagenliga förutsättningarna för arbetsmiljöansvar i en organisation och kompletterar detta med exempel från dagliga situationer, rättsfall mm.

Kontraktsrättsliga risker

Den offentliga organisationens verksamhet är under förändring i och med att stora delen av verksamheten inte genomförs i egen regi, utan läggs ut på entreprenad i olika former. Detta ställer mycket högre krav på den offentliga organisationens kunskap och kompetens att skriva och formulera sina förfrågningsunderlag och avtal. Deltagaren får ta del av en stor variation av exempel och situationer angående kontraktsrättsliga risker och hur man kan lösa dessa.

Skadeståndsansvar

Vi reder ut skadeståndslagens begrepp, ansvar för uppsåtlig eller vårdslös handling. Deltagaren får ta del av ett stort antal exempel på situationer där någon har varit vårdslös. Inom denna del visar vi också på hur en vålandeutredning genomförs.

RISKKOMMUNIKATION

(Jesper Falkheimer, Christer Eldh)

Här behandlas kommunikativa aspekter på risker. Riskkommunikation utgår från skillnaden mellan hur tekniska/naturvetenskapliga/medicinska experter respektive lekmän (anställda, politiker, journalister, kunder, medborgare) bedömer och uppfattar risker. Målet med

möjligheter i offentlig sektor

delmomentet är att utveckla en god beredskap inför riskkommunikationsproblem samt att träna såväl strategiska och taktiska färdigheter.

Innehåll

Det finns två grundläggande perspektiv på riskkommunikation. För det första riskkommunikation som handlar om att uppmärksamma människor på underskattade risker i sin omgivning. Här är ofta problemet bristande uppmärksamhet och intresse vilket leder till att information negligeras. För det andra riskkommunikation vars syfte är att skapa acceptans för olika verksamheter (t ex för företag vars produktionsprocesser innefattar risker för omgivningen). Båda dessa kategorier kommer att behandlas under delmomentet som omfattar följande delar:

- Riskkommunikation som kunskapsområde
- Riskkommunikationens historia
- Att kommunicera risker med olika intressenter och publik
- Massmediernas roller
- Strategier för riskkommunikation
- Taktiska färdigheter (t ex budskapsformulering och medieval)

DEN OFFENTLIGA VERKSAMHETENS FÖRSÄKRINGSSKYDD

(Stefan Nybacka, Johan Herré)

I detta avsnitt är målsättningen att deltagaren får en god inblick i hur kommuners och landstings försäkringsskydd är uppbyggt, vi går bl a igenom följande försäkringsområden

- Ansvarsförsäkring
- Egendomsförsäkring
- Olycksfallsförsäkring
- Tjänstereseförsäkring
- VD och Styrelseförsäkring

¶ Vi går igenom de olika försäkringsformernas innehåll och omfattning och studerar hur alla delar hänger ihop.

¶ Vad händer vid en skada, hur fungerar en effektiv skadehantering, här får deltagaren många exempel på skador som inträffat.

¶ Vi diskuterar även när en kommun eller ett landsting ska köpa sig försäkring och hur mycket försäkring ska den köpa.

¶ Vi går igenom och förklarar försäkringsskyddet för en exempelkommun.

UTBILDNINGSDAGAR

Utbildningen omfattar 6 heldagar, klockan 09.00 – 17.00, uppdelat på tre tillfällen.

26 - 27 mars 2008 (Organisatorisk kunskap och verktyg för utveckling av säkerhetsarbete, Riskanalys och riskvärdering)

16 - 17 april 2008 (Riskanalys och riskvärdering, Juridik inom säkerhet, olyckor och arbetsmiljö)

7 - 8 maj 2008 (Riskkommunikation, Den offentliga verksamhetens försäkringsskydd)

ÄVEN ORGANISATIONSINTERNT

Utbildningen kan även ges för enskild kommun eller myndighet som en skräddarsydd utbildning med er organisations frågeställningar som grund. Den kan även utformas som en partnerutbildning för flera företag eller organisationer med gemensamma intresseområden.

Stefan Nybacka

Johan Herré

Avgiften för utbildningen är 19.500 kr. Moms tillkommer. I avgiften ingår litteratur och arbetsmaterial, diplom, fika och lunch de sex utbildningsdagarna. Middag ingår också vid varje kurstillfälle.

Sista anmälningsdatum: 1 februari 2008. Anmälan till utbildningen är bindande.

Vid **avbeställning** av utbildning gäller följande: senast 5 veckor före utbildningens början debiteras deltagaren 3.000 kr. Vid avbokning mindre än 3 veckor före utbildningens början debiteras deltagaren utbildningen i sin helhet. Byte av deltagare kan ske utan avgift när som helst före eller i samband med utbildningsstart.

För **ytterligare information** kontakta Johan Herré på Marsh, tfn 08 – 412 4312, johan.herre@marsh.com eller Mirka Fahlander på Lund University Education, tfn 046 – 222 0777, mirka.fahlander@education.lu.se.

Systematiskt säkerhetsarbete

LÄRARE

*Christer Eldb, utbildningsansvarig
Institutionen för Service Management,
Lunds universitet*

Christer är doktor i Teknik och social förändring, och undervisar och forskar kring begreppen "Säkerhetskultur och Riskkultur". Christer arbetar med att ta fram och analysera framgångsfaktorer för att förbättra organisationers förmåga att hantera risker genom att studera deras beteende vid kriser.

Den kultur som råder inom ett företag eller organisation har en central betydelse för hur en kris hanteras när en allvarlig och oväntad händelse inträffar. Denna kultur påverkar också organisationens förmåga till hantering av säkerhet och risk. En krisplan kan vara utmärkt på pappret men om rätt person på rätt plats inte vågar agera på grund av otydligt ledarskap eller en stel hierarki kan organisationen ha ett allvarligt problem."

*Jesper Falkheimer,
Institutionen för Service Management,
Lunds universitet*

Jesper Falkheimer bedriver med Mats Heide ett stort forskningsprojekt om kriskommunikation finansierad av Krisberedskapsmyndigheten. 2005 publicerade han Förtroendekriser (med Lars Palm). Han undervisar inom kris- och riskhantering vid Lunds universitet och har praktiska erfarenheter av strategisk kommunikation som konsult vid flera byråer sedan tio år tillbaka. Jesper har bl a anlitats som utbildningsledare vid internationella konferenser om kriskommunikation och terrorism samt vid en krisutbildning för Sveriges Informationsförening. Han har tidigare haft liknande uppdrag på Försvarsdepartementet i Tallin, Estland.

*Henrik Johansson
Brandteknik, LTH, Lunds universitet*

Henrik är bitr lektor och forskar i hur risk- och sårbarhetsanalyser kan genomföras för system som är stora och innefattar aktörer som har egna mål och möjligheter att påverka sin omgivning. Ett exempel på ett sådant system är en kommun eller en region som utsätts för en påfrestning av något slag. Henrik arbetar även med att utveckla redskap för beslutsanalys för investeringar i riskreducerande åtgärder dvs hur man kan "översätta" risk till pengar. Han är även verksam som konsult inom brand- och riskområdet där han bl a utför riskanalyser.

*Anders Gudmundsson
Ergonomi och Aerosolteknologi, LTH,
Lunds Universitet*

Anders är lektor vid Lunds tekniska högskola och undervisar i en mängd olika utbildningar som t ex "Människa, teknik, organisation och riskhantering" och "Riskanalysmetoder". Anders är med i styrningen och den pedagogiska utvecklingen av två utbildningar på LTH, Brandingenjörs- och Riskhanteringsprogrammet och har nyligen antagits till LTHs Pedagogiska Akademi, vilket är utnämning för bevisad god och pedagogisk medveten undervisning. Anders och hans forskarkollegor på avdelningen deltar i projekt med riskhanteringsaspekter inom flygledning, sjöfart, processindustrin, myndigheter och sjukvård.

*Stefan Nybacka,
Juridik, Marsh*

Stefan är jur kand utbildad vid Uppsala Universitet och registrerad försäkringsmäklare och en av landets mest erfarna jurister på försäkring för offentlig verksamhet. Stefan arbetar som affärsområdeschef på Marsh med ansvar för bl a offentlig verksamhet. Stefan anlitas ofta för mer komplicerade skadeförhandlingar och biträder kommuner och landsting i förhandlingarna med försäkringsbolagen. Stefan anlitas ofta i försäkringsutbildningar i kommuner och landsting och av försäkringsbolag.

*Marcus Abrahamsson
Brandteknik, LTH, Lunds universitet*

Marcus är lärare och forskare inom området "Risk- och sårbarhetsanalyser i samhällets krishantering". Ett huvudsakligt intresseområde är den hantlingsproblematik, exempelvis i form av uppkomna hjälpbehov hos den drabbade befolkningen, som t ex kommuner har att hantera vid olika typer av påfrestningar. Marcus arbetar med hur information från risk- och sårbarhetsanalyser kan användas vid beredelsearbetet inför hantering av kriser och med utveckling av beslutsstöd med utgångspunkt i bl a scenarionanalys och multikriterier metodik. Han arbetar även med hur man kan hantera osäkerheter i kvantitativa riskanalyser och är verksam som konsult inom brand och riskområdet där han bl a utför riskanalyser.

*Mikael Kennemyr,
Arbetsmiljö, Marsh*

Mikael är civilekonom utbildad vid Handelshögskolan i Göteborg och är registrerad försäkringsförmedlare, Mikael är specialiserad på försäkring för offentlig och kommunal verksamhet och har en lång och gedigen kompetens och har arbetat i branschen sedan 1992. Mikael arbetar på Marsh och är chef för produkt- och affärsutveckling. Ett av Mikael specialområden är arbetsmiljöansvaret och han är en flitigt anlitad föreläsare inom detta område.

*Johan Herré,
Försäkring, Marsh*

Johan är diplomekonom och registrerad försäkringsmäklare och är helt specialiserad på försäkring för offentlig verksamhet och har en gedigen kompetens inom detta område. Johan har en lång erfarenhet från arbete på försäkringsbolag, och arbetade på Länsförsäkringar innan han kom till Marsh. Johan har 15 års branscherfarenhet och är ansvarig mäklare för flera av våra största offentliga uppdragsgivare bland kommuner och landsting. Johan arbetar också mycket med våra riskanalysmodeller tillsammans med våra uppdragsgivare.

Marsh är världens ledande försäkringsmäklare och riskkonsult. Marsh är ett helägt dotterbolag till Marsh & McLennan Companies Inc (MMC), som är en börsnoterad amerikansk koncern med över 58 000 anställda i mer än 100 länder. Vår roll är att som oberoende mäklare eller konsult företräda och hjälpa våra kunder inom: Risk Management, Riskfinansiering och Försäkring. För såväl små som stora företag, kommuner, landsting och organisationer finner vi välanpassade och utvecklade risk- och försäkringslösningar. Mer information finns på www.marsh.com. Marsh AB, Klara Norra Kyrkogata 29, 111 22 Stockholm. Tfn 08-412 4200.

Lunds universitet har landets mest samlade och omfattande forskning inom riskhantering. Sveriges första Brandingenjörsutbildning startade 1986 och landets enda Civilingenjörsutbildning i riskhantering startade 2001. 1998 etablerades LUCRAM – Lunds universitetscentrum för riskanalys och riskmanagement – som bland annat har till uppgift att bygga upp nationell kompetens inom området risk- och sårbarhetsanalys som grund för samhällets krisberedskap. Lund University Education AB är Lunds universitets utbildningsbolag. Våra utbildningar genomförs av lärare och forskare vid Lunds universitet – en garant för ämnesmässig bredd, vetenskapligt djup och modern pedagogik. Mer information finns på www.education.lu.se. Lund University Education AB, Box 117, 221 00 Lund. Tfn 046 – 222 0707.

MARSH

LUND UNIVERSITY
EDUCATION